

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นแบบบรรยายเชิงสัมพันธ์ (correlational research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ป่วยโรคเรื้อน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ศาสนา รายได้ และสถานภาพสมรส กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้ป่วยโรคเรื้อน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ทั้งชายและหญิง จำนวน 75 คน ซึ่งขึ้นทะเบียนรักษาที่โรงพยาบาลแมคเคน ระหว่างปี พ.ศ. 2502 – 2544 และอาศัยอยู่ในตำบลป่าแดด จังหวัดเชียงใหม่

โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

1. มีสติสัมปัญญาสมบูรณ์ มีความคิด และความจำปกติ
2. สามารถฟัง และเข้าใจภาษาไทยได้ดี
3. มีความยินดี และเต็มใจเข้าร่วมในการศึกษานี้

กลุ่มตัวอย่างตามลักษณะดังกล่าวมีจำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และแบบสังเกตพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ศาสนา และสถานภาพสมรส

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารมีจำนวน 34 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามทางบวก 26 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยข้อ 1 – 4, 6 – 9, 10, 12 – 13, 16 – 24, 26, 30 – 34 และข้อคำถามทางลบ 8 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยข้อ 5, 11, 14 – 15, 25, 27 – 29 โดยลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

เป็นประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติ 5 ถึง 7 วัน ต่อ สัปดาห์
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 3 ถึง 4 วัน ต่อ สัปดาห์
บ่อย	หมายถึง	ปฏิบัติ 1 ถึง 2 วัน ต่อ สัปดาห์
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติ 1 ถึง 3 วัน ต่อ เดือน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเลย

การให้คะแนน เนื่องจากข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการบริโภคมีลักษณะทั้งทางบวก และทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับข้อคำถาม ดังนี้

ข้อคำถามที่มีลักษณะทางบวก ถ้าเลือกคำตอบ

เป็นประจำ	ได้	4	คะแนน
บ่อยครั้ง	ได้	3	คะแนน
บ่อย	ได้	2	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ได้	1	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้	0	คะแนน

ข้อคำถามที่มีลักษณะทางลบ ถ้าเลือกคำตอบ

เป็นประจำ	ได้	0	คะแนน
บ่อยครั้ง	ได้	1	คะแนน
บ่อย	ได้	2	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ได้	3	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้	4	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

คะแนน ร้อยละ 80 – 100 แสดงว่ามีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี

คะแนน ร้อยละ 50 – 79 แสดงว่ามีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน ร้อยละ 0 – 49 แสดงว่ามีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการบริโภคอาหาร โดยการสังเกตจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน คิดเป็น 48 เปอร์เซ็นต์ โดยสุ่มอย่างง่ายจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน โดยแยกเป็นการสังเกต 3 มื้อ โดยใช้วิธีการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง 24 คน แยกได้เป็น

มื้อเช้า	8	คน
มื้อกลางวัน	8	คน
มื้อเย็น	8	คน

โดยใช้การประเมินข้อมูลในลักษณะความถี่ และร้อยละ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) โดยนำเครื่องมือพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 4 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และภาษาที่ใช้หลังจากผ่านการตรวจสอบแล้ว ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ในส่วนพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ไปทดสอบกับผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลแมคเคนที่ไม่ได้อยู่ในตำบลป่าแดด จำนวน 20 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach ' alpha coefficient) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรโภชนศาสตร์ศึกษา บัณฑิตศึกษาสถาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลแมคเคน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงเหตุผล และขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ขึ้นทะเบียนรักษา ณ โรงพยาบาลแมคเคน และอาศัยอยู่บริเวณ ตำบลป่าแดด จังหวัดเชียงใหม่

2. เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเรียบร้อยแล้ว ได้พบหัวหน้าฝ่ายการแพทย์ และแผนกฟื้นฟูสภาพในชุมชน (CBR) เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษา

3. ทำการสำรวจรายชื่อผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่อาศัยอยู่ในตำบลป่าแดด และขึ้นทะเบียนรักษาที่ โรงพยาบาลแมคเคน จากสถิติทางคอมพิวเตอร์ของแผนกเวชระเบียน

4. สัมภาษณ์ผู้ป่วยที่บ้าน โดยใช้เวลาลง 16.30 น. วันจันทร์ - ศุกร์ และช่วงวันหยุดระหว่างวันที่ 2 – 11 มีนาคม พ.ศ.2545

5. เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครบแล้ว ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างคู่มือลงรหัส (data coding) และป้อนข้อมูลเชิงประมาณ (data entry)
2. ตรวจสอบความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ของข้อมูล (data checking and editing)
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
  - 3.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ
  - 3.2 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร ใช้การวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ
  - 3.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร

โดยวิธีหาความสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และ
สหสัมพันธ์แบบพอยต์ไบเซเรียล (Point biserial correlation)

3.3.1 เพศกับพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ
พอยต์ไบเซเรียล (Point biserial correlation)

3.3.2 อายุกับพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน
(Pearson product moment correlation coefficient)

3.3.3 การศึกษากับพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร โดยวิธีหาสหสัมพันธ์แบบ
พอยต์ไบเซเรียล (Point biserial correlation coefficient)

3.3.4 รายได้กับพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร โดยวิธีหาสหสัมพันธ์แบบ
พอยต์ไบเซเรียล (Point biserial correlation coefficient)

3.3.5 ศาสนากับพฤติกรรมกรรการบริโภค โดยวิธีหาสหสัมพันธ์แบบพอยต์ไบเซเรียล
(Point biserial correlation coefficient)

3.3.6 สถานภาพสมรสกับพฤติกรรมกรรการบริโภคอาหาร โดยวิธีหาสหสัมพันธ์แบบ
พอยต์ไบเซเรียล (Point biserial correlation coefficient)

ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามเกณฑ์ของมินโรว์ (Munro, 1997 อ้างในศิริมา วงศ์แหลมทอง, 2542)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (+r, -r)

ค่าระหว่าง 0.90 – 1.00	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
ค่าระหว่าง 0.70 – 0.89	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าระหว่าง 0.50 – 0.69	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าระหว่าง 0.26 – 0.49	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
ค่าระหว่าง 0.00 – 0.25	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

3.4 การสังเกต ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะความถี่ และร้อยละ